

ASIA

Asetetun teettämisuhan täytäntöönpanoa koskeva päätös ympäristönsuojelulain 84 §:n mukaisessa hallintopakkoasiassa ja ympäristönsuojelulain 101 §:n mukainen täytäntöönpanomääräys.

ASIANOSAINEN

Talvivaara Sotkamo Oy
Talvivaarantie 66
88120 Tuhkakylä
Sotkamo

TEETTÄMISUHAN ASETTAMISPÄÄTÖS

Kainuun ELY-keskus on 19.3.2014 antamassaan päätöksessä antanut Talvivaara Sotkamo Oy:lle (jatkossa Talvivaara tai yhtiö) seuraavat määräykset:

- 1) Yhtiön on jatkuvasti ylläpidettävä kaikkia likaantuneiden vesien käsittelytoimintoja mahdollistaakseen olemassa olevan vesienkäsittelykapasiteetin tehokkaan käytön sekä lupaehtojen mukaisiksi puhdistettujen vesien luvan salliman maksimimäärän juoksuttamisen ympäristöön ilman keskeytyksiä. Käsittelytoiminnat koskevat kaikkia niitä käsittely-yksiköitä, joista käsiteltyjä vesiä johdetaan ympäristöön ja sisältävät tarvittavan henkilöstön lisäksi laitteistojen/altaiden toimintakunnon, neutralointikemikaalit, syntyvien sakkojen poiston ja sijoittamisen sekä mittauslaitteet ja tarkkailun. Määräystä on noudatettava välittömästi. Määräys on voimassa 31.12.2014 asti.
- 2) Yhtiön on välittömästi huolehdittava olemassa olevan RO -laitoksen käyttöasteen maksimoimisesta metallitehtaan suljetun vesikierron mahdollistamiseksi. Viikoittaisen käyttöasteen tulee olla vähintään 60 % metallitehtaan käynnissä ollessa.
- 3) Yhtiön on välittömästi hankittava vedenpuhdistustekniikkaa 31.5.2013 ympäristöluvan lupaehdon A mukaisesti. Hankittavan tekniikan tulee mahdollistaa 31.5.2013 luvan määräyksissä 8, 8a ja 9a juoksutettavien vesien haitta-ainepitoisuuksissa ja kiintiöissä pysyminen.

- 4) Yhtiön on välittömästi ryhdyttävä allaskapasiteetin lisäämiseen 31.5.2013 ympäristöluvan lupaehtojen A ja B mukaisesti.

Annettujen määräysten valvomista varten ELY-keskus on päätöksessään 19.3.2014 asettanut seuraavat lisävelvoitteet:

- 1) Yhtiön on raportoitava käsittely-yksiköittäin kulloinkin juoksutetun veden määrä ja laatu, käytetyn neutralointikemikaalin (kalkin) määrä sekä yhteisesti varastossa olevan neutralointikemikaalin (kalkin) määrä ja tulevat varmistetut toimitukset. Lisäksi on raportoitava ruoppauskapasiteetin käyttö (esim. käyttöaste). Raportti on toimitettava Kainuun ELY-keskukselle joka viikon perjantaina. Raportin sisällöstä sovitaan erikseen valvontaviranomaisen kanssa.
- 2) Yhtiön on raportoitava metallitehtaan RO – laitoksen käytössä olevien linjojen määrä ja kapasiteetti em. viikkoraportissaan.
- 3) Yhtiön on 7.4.2014 mennessä esitettävä suunnitelma ja sopimus hankittavasta tekniikasta ja sen käyttöönoton aikataulusta sekä mahdollisista sijoituspaikoista.
- 4) Yhtiön on 7.4.2014 mennessä esitettävä suunnitelma ja sopimus lisäällaskapasiteetin rakentamisesta.

Kainuun ELY-keskuksen antama päätös ei ole lainvoimainen, koska yhtiö on 1.4.2014 valittanut päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen. Päätös on sisältänyt ympäristönsuojelulain 101 §:ssä tarkoitetun määräyksen täytäntöönpanosta mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta. Vaasan hallinto-oikeus ei ole keskeyttänyt täytäntöönpanoa.

MÄÄRÄYKSEN 3. NOUDATTAMINEN

Talvivaara Sotkamo Oy ei ole hankkinut vedenpuhdistustekniikkaa määräyksen 3. edellyttämällä tavalla.

Päätöksessä annetussa lisävelvoitteessa 3. on yhtiötä pyydetty toimittamaan 7.4.2014 mennessä suunnitelma ja sopimus hankittavasta tekniikasta ja sen käyttöönoton aikataulusta sekä mahdollisista sijoituspaikoista.

Yhtiö on toimittanut 7.4.2014 ELY-keskukselle selvityksen hallintopakkopäätöksestä pyydetyistä tiedoista / toimenpiteistä. Selvityksessään Talvivaara tuo esille, että se on neuvotellut eri laitetoimittajien kanssa kontteihin rakennettavista esikäsittely- ja käänteisosmoosilaitteiden hankinnasta tai vuokraamisesta syksystä 2013 lähtien. Myös haihdutuslaitteistojen hankinnasta on käyty keskusteluja. Talvivaaran selvityksen mukaan laitetoimittajalla on käynnissä testi tarjotun esikäsittelytekniikan toimivuuden varmistamiseksi. Laitetoimittajan varmistuttua esikäsittelytekniikan soveltuvuudesta puhdistettavalle vedelle, niin valitusta prosessista takuuarvoineen voidaan päästä sopimukseen. Lisäksi Talvivaara tuo

selvityksessään esille, että konkurssitilanteen mahdollisuus hankaloittaa neuvottelujen käymistä potentiaalisten laite- ja palveluntoimittajien kanssa. Talvivaara tiedustelee ELY-keskuksen mahdollisuutta antaa sitoumus sopimuksen mukaisen toiminnan jatkamisesta myös Talvivaaran konkurssitilanteessa.

Kainuun ELY-keskus on pyytänyt selvityspyynnössään 10.4.2014 täydentämään selvitystä hankittavan vesienkäsittelyn osalta investointipäätöksellä sekä Talvivaaran ja laitetoimittajan välisellä sopimuksella testistä tarjotun esikäsitteilytekniikan toimivuuden varmistamiseksi. Lisäselvityspyyntöön Talvivaara on vastannut toimittamalla sähköpostitse 14.4.2014 vesienkäsittelytekniikan hankintaa koskevan investointipäätöksen, vahvistuksen Talvivaaran vesinäytteen testauksesta, sopimusluonnoksen vesienkäsittelytekniikan hankkimisesta sekä laitetoimittajan vastauksen (4 kpl). Edellä mainitut Talvivaaran 14.4.2014 toimittamat asiakirjat on luokiteltu julkisuuslain nojalla salassa pidettäviksi Kainuun ELY-keskuksen 14.5.2014 antamalla päätöksellä.

ELY-keskus on saanut näyttöä siitä, että Talvivaaralla on vedenpuhdistustekniikan hankkimiseksi pitkälle edenneet tekniset suunnitelmat ja sopimusneuvottelut. **Talvivaara ei ole kuitenkaan hankkinut vedenpuhdistustekniikkaa Kainuun ELY-keskuksen 19.3.2014 antaman päätöksen velvoitteen 3. mukaisesti.**

ASIANOSAISTEN KUULEMINEN MÄÄRÄYKSEN 3. TÄYTÄNTÖÖN PANEMISESTA

Kainuun ELY-keskus varasi kuulemiskirjeellä 15.5.2014 Talvivaara Sotkamo Oy:lle tilaisuuden antaa selitys ennen teettämisen täytäntöönpanopäätöksen antamista määräyksen 3. osalta. Kirjallisen selityspyynnön lisäksi asianosaisen kuulemiseksi järjestettiin kuulemistilaisuus 19.5.2014. Kuulemiskirjeen mukaan ELY-keskus harkitsee määräävänsä teettämisen täytäntöönpantavaksi. Jatkotoimina ELY-keskus on kuulemisen yhteydessä esittänyt vesienkäsittelysuunnitelman, jonka täytäntöönpanoa se harkitsee,

Talvivaara Sotkamo Oy katsoo 6.6.2014 saapuneessa selityksessään, että edellytyksiä teettämisen täytäntöönpanolle ei ole. Talvivaara ei ole missään vaiheessa pyrkinyt välttämään vesienkäsittelyn tehostamista, vaan yhtiö on jatkuvasti toiminut ympäristölupapäätöksen 52/2013/1 lupamääräyksen A mukaisesti. Selityksen mukaan vesienhallinnan parantamiseen liittyvä kehitystyö on jatkuvasti meneillään ja että Talvivaara tehostaa laaja-alaisesti ja pitkällä tähtäimellä vesienhallintaa monin eri tavoin. Selityksessä esitetään vesienhallintaan liittyvää kehitystyötä ja selvitys tehdasalueelle asennettavasta RO-laitoksesta.

Talvivaaran selityksen mukaisesti tehdasalueelle asennettavalla RO-laitoksella saavutetaan merkittävästi parempi puhdistuskapasiteetti ja käyttöaste kuin ELY-keskuksen kuulemiskirjeessään esittämällä vaihtoehdolla. Talvivaaran selityksen mukaan ELY-keskuksen

suunnitteleamalla hankinnalla ei saavutettaisi tavoiteltua puhdistuskapasiteetin lisäystä eikä se myöskään kustannuksiltaan ja operatiivisilta vaikutuksiltaan ole hyväksyttävissä.

Selityksensä mukaan Talvivaara tulee toteuttamaan uuden RO-laitosinvestoinnin riippumatta siitä, mihin ratkaisuun ELY-keskus teettämisen täytäntöönpanoa koskevassa harkinnassaan päätyy.

Selityksessään Talvivaara on kritisoinut täytäntöönpanon oikeudellisia edellytyksiä. Talvivaaran selityksen mukaan kevättulva- ja sulamisvedet on pystytty asianmukaisesti hoitamaan alueen riskitasoa nostamatta, mikä osoittaa, ettei ELY-keskuksen tarkoittamaa välitöntä pilaantumisen uhkaa ole tai ollut käsillä. Talvivaara on selityksensä mukaan jatkuvasti toiminut ympäristölupapäätöksen 52/2013/1 lupamääräyksen A mukaisesti ja pysynyt päästörajoissa ja –kiintiöissä muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta eikä niistä ole aiheutunut haittaa ympäristölle. Ylityksillä ei myöskään ole liityntää ELY-keskuksen suunnittelemaan RO-laitosinvestointiin tai yleensäkin RO-laitosten toimintaan. Talvivaara pitää RO-laitosinvestoinnin teettämistä selkeästi suhteellisuusperiaatteen vastaisena.

Selityksessään 4.7.2014 Talvivaara täydentää RO-laitoksen hankinnan vaihetta mm. toteamalla, että mikäli neuvottelut etenevät Talvivaaran toivomalla tavalla, RO-laitosten hankintaa koskeva sopimus voidaan allekirjoittaa heinäkuun aikana. Laitteiston toimitusaika on noin neljä kuukautta sopimuksen allekirjoittamisesta.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU TEETTÄMISUHAN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

Kainuun ELY-keskus määrää, että ELY-keskuksen 19.3.2014 antaman päätöksen määräykselle 3. asetettu teettämishka pannaan täytäntöön.

Teettämishka pannaan täytäntöön siten, että ELY-keskus hankkii RO-laitoksia tai vastaavaa vesienkäsittelytekniikkaa.

TÄYTÄNTÖÖNPANOMÄÄRÄYS YSL 101 §

ELY-keskus määrää, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

PERUSTELUT

Teettämisen täytäntöönpanopäätöksen perustelu

Talvivaara Sotkamo Oy ei ole noudattanut ELY-keskuksen 19.3.2014 antamassa päätöksessä annettua määräystä 3. Päävelvoitteen tehosteeksi on asetettu teettämishka. Talvivaara ei ole esittänyt pätevää syytä päätöksen noudattamatta jättämiseen. Sen sijaan Talvivaaran esittämien aikataulujen määräajat suunnitelmien konkretisoitumiseksi ovat toistamiseen siirtyneet. ELY-keskus on kuullut Talvivaara Sotkamo Oy:tä ja pyytänyt täydentämään selvityksiä useaan otteeseen, joten aikaa velvoitteen noudattamiseksi on annettu riittävästi.

Talvivaara Sotkamo Oy:n kaivosalueen vesienhallinta on marraskuusta 2012 alkaen ollut kriittisessä tilassa. Määräyksen 3. perusteet, jotka on selostettu 19.3.2014 annetussa päätöksessä, ovat edelleen ajankohtaisia. ELY-keskus on katsonut päätöksessä 19.3.2014 edellytetyt toimet välttämättömiksi kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kannalta, jotta ympäristön pilaantumisen vaaraa ei aiheudu. 19.3.2014 annetussa päätöksessä kiireellisyyttä on perusteltu kevään sulamisvesien aiheuttamalla lisäriskillä ja kuormituskiintiöiden täyttymisellä. Toimenpiteet ovat edelleen kiireelliset. Toimenpiteisiin on ryhdyttävä välittömästi, sillä varastoitava vesimäärä on kasvamassa allaskapasiteettia suuremmaksi juoksutusmäärien pienentyessä tiukempien kuormituskiintiöiden tullessa voimaan ympäristöluvan Dnro PSAVI/12/04.08/2013 mukaisesti. Mikäli välittömiin toimenpiteisiin ei ryhdytä, riski uhkaa realisoitua keväällä 2015.

Talvivaara Sotkamo Oy ei ole hankkinut lupamääräyksen A mukaista erityisesti sulfaatin ja mangaanin poistoon tarkoitettua vesienkäsittelytekniikkaa, vaikkakin vesienkäsittelyä ja vesienhallintaa on muutoin tehostettu. ELY-keskus katsoo, että olemassa oleva vesienkäsittelytekniikka ei ole ympäristöluvan lupamääräyksen A edellyttämää tekniikkaa, jonka tavoitepitoisuudet ovat sulfaatille 1 000 mg/l ja mangaanille 2 mg/l.

Talvivaara on selityksensä mukaan pysynyt päästörajoissa ja –kiintiöissä muutamia yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta eikä niistä yhtiön käsityksen mukaan ole aiheutunut haittaa ympäristölle. ELY-keskus toteaa, että yksittäisten luparaja-arvojen **toistuva** ylittyminen kertoo riittämättömästä vesienkäsittelyn hallinnasta. Jatkuva luparaja-arvojen rajoilla oleminen lisää riskiä häiriötilanteiden aiheuttamille luparajakiintiöiden ylittymisille ja aiheuttaa siten myös ympäristön pilaantumisen uhkaa. Yksittäisiä luparaja-arvojen ylittymisiä on ollut toistuvasti lupapäätöksen Dnro PSAVI/12/04.08/2013 antamisen jälkeen.

Talvivaara tuo selityksessään esille, että kevättulva ja sulamisvedet pystyttiin kuitenkin asianmukaisesti hoitamaan alueen riskitasoa nostamatta, mikä osoittaa, ettei ELY-keskuksen tarkoittamaa välitöntä pilaantumisen uhkaa ole tai ole ollut käsillä. ELY-keskus toteaa, että kevään vesienhallinta on sisältänyt toimenpiteitä, jotka ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ovat ympäristöluvan Dnro PSAVI/12/04.08/2013 vastaisia. Tällaisia toimenpiteitä ovat olleet kipsisakka-altaan esineutraloitujen vesien johtaminen avolouhokseen kipsisakka-altaan 6-lohkon pinnan alentamiseksi vaaditulle tasolle sekä avolouhoksen eteläisen avauksen vedenpinnan nouseminen yli turvalliseksi katsotun tason +195 mmp (hallintopakkopäätös 19.6.2014). Edellä mainittuihin toimenpiteisiin ei olisi ollut tarvetta ryhtyä, mikäli vesienhallinta olisi ollut ympäristöluvan edellyttämällä tasolla ja Talvivaara Sotkamo Oy olisi noudattanut ympäristöluvan Dnro PSAVI/12/04.08/2013 määräyksiä 4a, A ja B.

ELY-keskus on samaa mieltä Talvivaara Sotkamo Oy:n kanssa siitä, että ELY-keskuksen alustavasti suunnittelema vesienkäsittelykokonaisuudella ei saavuteta alueella kokonaisuudessaan tarvittavaa puhdistuskapasiteetin lisäystä. ELY-keskus ei myöskään pääse vastaavaan kustannustehokkuuteen, mihin Talvivaaran suunnittelema vesienkäsittelykokonaisuudella päästäisiin. Kuitenkin, koska Talvivaara ei ole ryhtynyt ympäristölupansa ja ELY-keskuksen 19.3.2014 antaman päätöksen edellyttämiin pikaisiin toimenpiteisiin riittävän tehokkaan puhdistustekniikan hankkimiseksi, ELY-keskus katsoo tarpeelliseksi panna täytäntöön teettämisuhan.

Teettämishalla hankittavat RO- tai vastaavat laitokset mahdollistavat lisäjuoksutukset alueelta, mutta eivät poista Talvivaaran velvoitetta huolehtia alueensa vesienkäsittelyn tehostamisesta ja vesienhallinnasta. Ympäristöluvan (Dnro PSAVI/12/04.08/2013, 5. määräys) mukaan puhtaksi todetut vedet saa johtaa maastoon tai vesistöön. Teettämishalla hankittavilla laitoksilla voidaan käsitellä vesivarastoissa olevaa vettä niin puhtaaksi, että se voidaan johtaa ympäristöluvan mukaisesti suoraan ympäristöön. Teettämishalla hankittavilla laitoksilla käsitellyt vedet eivät lisää vuosittaista päästökuormaa, joten ne edesauttavat ympäristöluvan kuormituskiintiössä pysymistä. Laitosten hankinnalla pienennetään osaltaan vuosittain Talvivaaran alueelle varastoituvan veden määrää ja alennetaan vesien varastoinnista aiheutuvaa riskiä.

Talvivaara tiedustelee selvityksessään 7.4.2014 ELY-keskuksen mahdollisuutta antaa sitoumus sopimuksen mukaisen toiminnan (vesienkäsittelytekniikan hankinta tai vuokraaminen) jatkamisesta myös Talvivaaran mahdollisessa konkurssitilanteessa. ELY-keskuksen toimivaltaan ei kuulu antaa tällaista sitoumusta.

YSL 101 §:n mukaisen täytäntöönpanomääräyksen perustelu

Täytäntöönpanomääräys noudattaa tätä päätöstä mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta on annettu, koska toimenpiteet, joilla ympäristön pilaantumista voidaan ehkäistä on aloitettava välittömästi. RO-laitosten suunnittelu, hankinta ja rakentaminen vievät aikaa ja niiden on oltava käytössä kevääseen 2015 mennessä.

TEETTÄMISKUSTANNUSTEN PERIMINEN

Uhkasakkolain 17 §:n mukaan teettämiskustannukset maksetaan etukäteen valtion varoista, ja peritään velvoitetulta tai uhkasakkolain 20 §:ssä tarkoitelta luovutuksensaajalta siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon on säädetty.

ILMOITUSVELVOLLISUUS KIINTEISTÖN LUOVUTUSTILANTEESSA

Jos edellä mainittu kiinteä omaisuus (kiinteistötunnukset 765-402-60-18, 205-405-15-19, 765-402-60-26 ja 765-402-60-25) tai sitä koskeva käyttöoikeus luovutetaan, on tässä päätöksessä mainitusta teettämishan täytäntöönpanosta ilmoitettava luovutuksensaajalle

ottamalla luovutuskirjaan sitä koskeva maininta tai muutoin todisteellisesti. Lisäksi velvoitetun on ilmoitettava teettämisuhan täytäntöönpanneelle viranomaiselle luovutuksensaajan nimi ja osoite.

ILMOITUS KIINNITYKSISTÄ PIDETTÄVÄÄN REKISTERIIN

ELY-keskus ilmoittaa tästä päätöksestä uhkasakkolain 19 §:n edellyttämällä tavalla Kainuun-Koillismaan maanmittaustoimistolle, jotta edellä mainittuja kiinteistöjä (kiinteistötunnukset kiinteistötunnukset 765-402-60-18, 205-405-15-9, 765-402-60-26 ja 765-402-60-25) koskevasta teettämisuhan täytäntöönpanosta tehtäisiin merkintä kiinnityksistä pidettävään rekisteriin.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 84 §, 88 §, 91 §, 96 § ja 101 §

Uhkasakkolaki 10 §, 13 §, 15 §, 16 §, 17 §, 18 §, 19 §, 22 § ja 23 §

Hallintolaki 34 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Kainuun ELY-keskus, ympäristö- ja luonnonvarat vastuualue

Ylijohtaja

Kari Pääkkönen

Ylitarkastaja

Riina Pääatalo

Päätöksen valmisteluun ovat osallistuneet ylitarkastaja Sari Myllyoja ja ylitarkastaja Joni Kivipelto.

LIITE

Liite 1. Valitusosoitus

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

Päätös saantitodistuksella: Talvivaara Sotkamo Oy

Jäljennös päätöksestä Kainuun-Koillismaan maanmittaustoimisto, kirjaamisasiat@maanmittuslaitos.fi

Suomen ympäristökeskus

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Sotkamon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Kajaanin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Kainuun SOTE, ympäristöterveydenhuolto

Ylä-Savon SOTE, ympäristöterveydenhuolto

MAKSU

Maksutta